

SEPTYNI ŠEKSPYRO AMŽIAI

Apie Šekspyro gyvenimą, išskyrus svarbiausius įvykius, žinoma nedaug (nors tai tiems laikams neįprasta): kaip jis atėjo į sceną, kaip rasdavo laiko tvarkyti nekilnojamojo turto imperiją, dirbti aktoriumi (nors ir ne pačiu geriausiu) ir parašyti 37 ar daugiau dramų (t. y. vidutiniškai po tris per metus). Niekas nežino, ką jis veikė baigęs mokyklą ir kiek laiko skirdavo Stratfordo ūkiui ir gyvenimui Londone. Štai keletas dalykų, kuriuos tikrai žinome ir kurie gali būti labai tikėtini.

1564

Viljamas Šekspyras gimė balandžio 23 d.

1568

Lanko Stratfordo gramatikos mokyklą.

Jo tėvas išrenkamas taikos teisėju ir Stratfordo meru. Jis yra atsakingas už leidimus keliaujantiems teatrams.

1571

Lanko Karališkąją naująją gramatikos mokyklą; laikas prailgsta, mokytis sunku.

1585

Gimsta dvyniai Hamnetas ir Džudita.

1583

Gimsta duktė Siuzana.

1582

Lapkričio 27 d. veda Aną Hefvei.

1591–1592

Robertas Grinas viešai pavadina išsišokėliu.

1592–1594

Dėl maro teatrai uždaromi.

1594–1596

Teatrai vėl atidaromi; tampa ką tik sukurto teatro ir trupės „Lordo Šambeliono žmonės“ dalininku.

1596

Miršta Hamnetas.

1605

Investuoja į Stratfordo dešimtinę.

1603–1605

Vėl maras.

1603

Miršta Elžbieta I ir Jokūbas I tampa karaliaumi; trupė „Lordo Šambeliono žmonės“ tampa trupe „Karaliaus žmonės“.

1600–1602

Miršta Džonas Šekspyras. Viljamas paveldi jo namą Stratfordo prie Eivono Henlio gatvėje; taip pat investuoja į žemes.

1597–1599

Stratforde perka Naująją sodybą; „Lordo Šambeliono žmonės“ stato „Gaublio“ („Globe“) teatrą.

1607

Sulaukęs 27 metų miršta brolis Edmundas; duktė Siuzana išteka už dr. Džono Holo.

1608

Gimsta dukraitė Elizabetė; miršta Vilio motina Merė.

Teatras „Karaliaus žmonės“ perima Dominikonų teatrą, pirmą uždara visuomeninį teatrą.

1608–1610

Ir vėl maras.

1609

Pirmojo sonetų rinkinio publikacija.

1612–1613

Rašo „Kardeniaus istoriją“, dingusią ir atsi-radusią pjesę.

1623

Miršta Ana Hefvei. Išleidžiamas First Folio – pirmasis 36 pjesių rinkinys.

1616

Miršta balandžio 23 d.; palaidotas Švč. Trejybės bažnyčioje, Stratforde prie Eivono.

Duktė Džudita išteka už Tomo Kinio.

1614

„Gaublio“ teatras atstatomas.

1613

Birželio 29 d. per vaidinimą „Henrikas VIII“ sudega „Gaublio“ teatras.

Investuoja – perka Dominikonų teatro pastatą.

MILIJONIERIUS SAVO PASTANGOMIS!

Kurti meną vargstant mansardoje – Šekspyras taip nenorėjo. Jis ne tik sukūrė keletą pačių geriausių visų laikų dramų ir eilėraščių, bet ir buvo apsu-krus verslininkas bei sumanus mokes-čių vengėjas. Londone Šekspyras vai-dino scenoje, buvo teatrų savininkas, gaunantis pelno dalį ir parašantis didžiąją dalį juose statomų pjesių. Stratforde Šekspyras turėjo gerą gabalą žemės, kito nekilnojamojo turto ir dešimtinės teisę.

RAŠTAI

10 £

vidutinis užmo-
kestis už pirmus
21 vaidinimą

20 £

vidutinis užmo-
kestis už paskuti-
nius 16 vaidinimų

1000 £

iš jo globėjo
Sautamptono
grafo

Nežinoma suma, gauta
už poetas ir sonetus.

NUOSAVYBĖ IR INVESTICIJOS

60 £

sumokėta už Naująją
sodybą, 20 kambarių
namą Stratforde

107 AKRAI

ariamų žemės
Senajame
Stratforde

140 £

sumokėta už
Dominikonų
vartų pastatą

60 £ per metus

gauta iš dešimtinės
Stratforde prie Eivono

NUOMA,

gauta už kote-
džą Stratforde
prie Eivono

Namo
Aktone,
Londone,

NUOMA

10 %

indėlis į
„Gaublio“
teatrą

?

Nežinomas indėlis
į Dominikonų teatrą

200 £
per metus

vidutiniškai
už vaidinimą
(gauta 16 metų)

Nežinomas kiekis dōva-
nų ir pinigų iš Jokūbo I
kaip trupės „Karaliaus
žmonės“ nario

Dalis kasos pajamų ir
kito pelno „Gaublio“
ir Dominikonų teatruose

NUOMA,

gauta buvu-
siame šeimos
name įkūrus
„Maidenhedo“
užeigą

VARTOJIMAS

- statusui (kilmingųjų ir aukštesniosios klasės) parodyti
- stipriems jausmams (meilei, neapykantai ir pykčiui) išreikšti
- vidiniam dialogui
- nuotaikos ar aplinkybių pokyčiui parodyti
- uždegančioms kalboms

VARTOJO

- karaliai ir karalienės
- kilmingieji ir aukštesnioji klasė
- meilužiai

Titas Andronikas
Henrikas VI, 2 dalis
Henrikas VI, 3 dalis

95%

Karalius Jonas
Ričardas II

100%

32 PJESĖS, KURIOSE
DAUGIAU EILIŲ
NEI PROZOS

PJESĖS, KURIOSE
DAUGIAU PROZOS
NEI EILIŲ

5

VARTOJIMAS

- parodyti statusą (žemą ar visuomenės padugnių)
- komedijose
- paprastų žmonių kalbai
- įžeidimams
- nuotaikų ar situacijų kaitai parodyti

VARTOJO

- klounai
- tarnai
- paprasti žmonės
- kilmingieji, apsimetantys paprastais žmonėmis

87%

Vindzoro
šmaikštuolės

ŠEKSPYRO

VERS-O-METRAS

NUO BARDŲ IKI EILIŲ

Savo pjeses Šekspyras, kaip ir Kristoferis Marlou, rašė baltosiomis eilėmis. Baltosios eilės – tai nerimuotas jambinis pentametas, kurį pirmasis pritaikė Džefris Čoseris (*Geoffrey Chaucer*), o pirmą kartą išspausdino Sario grafas Henris Hovardas (*Henry Howard*) tarp 1516 m. ir 1547 m. Tai labai lankstus metras, kurio pagrindinis vienetas – jambas – išreiškia žmogaus širdies ritmą.

Drama buvo laikoma poezijos sritimi ir dauguma pjesių iki XVI a. buvo rašomos vien eiliuotai. Šekspyras buvo tarp pirmųjų rašytojų, kurie pramaišiu rašė tai prozą, tai poeziją, kad pajvairintų nuotaiką ir tempą, pažymėtų statusą ir aplinkybes, išreikštų subtilius niuansus ir sugriautų stereotipus.

DIDYSIS JAMBAS

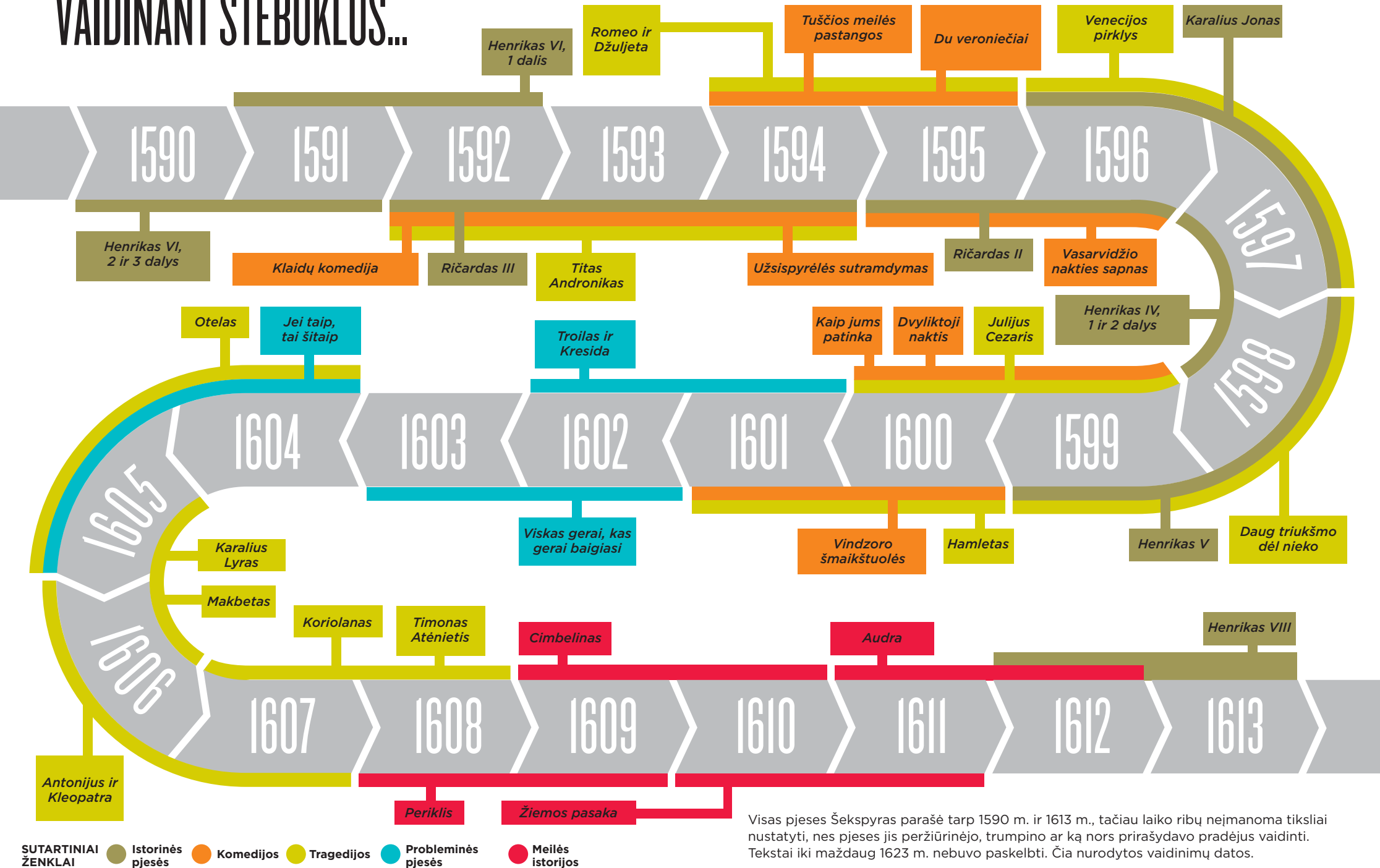
Tai yra jambas

—
de-DUM

Tai yra jambinis pentametas

— — — — —
GREIČIAU SPARNAIS APGOBKITE MANE

VAIDINANT STEBUKLUS...

Visas pjeses Šekspyras parašė tarp 1590 m. ir 1613 m., tačiau laiko ribų neįmanoma tiksliai nustatyti, nes pjeses jis peržiūrinėjo, trumpino ar ką nors prirašydavo pradėjus vaidinti. Tekstai iki maždaug 1623 m. nebuvo paskelbti. Čia nurodytos vaidinimų datos.

ĮKVĖPIMO ŠALTINIAI

Originalumas yra šių laikų dorybė, o Šekspyras daugumą siužetų sugalvojo ne pats – tais laikais nė vienas kūrėjas taip nedarydavo. Kaip ir kiti dramaturgai, jis klioVėsi istorinėmis kronikomis, senaisiais klasikiniais meistrais, tuometiniais Europos literatūros vertimais, mitais, pasakomis, senomis pjesėmis, kitų dramaturgų darbais ir netgi patikusiais „anon“. Meistriškumas buvo suvyti visas įkvėpusias gijas į vieną, sudėti visus iš įvairių šaltinių surinktus elementus, sugalvoti naujų personažų ir siužeto vingių ir alchemiškai sulieti visa tai į vientisą kūrinį.

TO LAIKO ĮTAKA

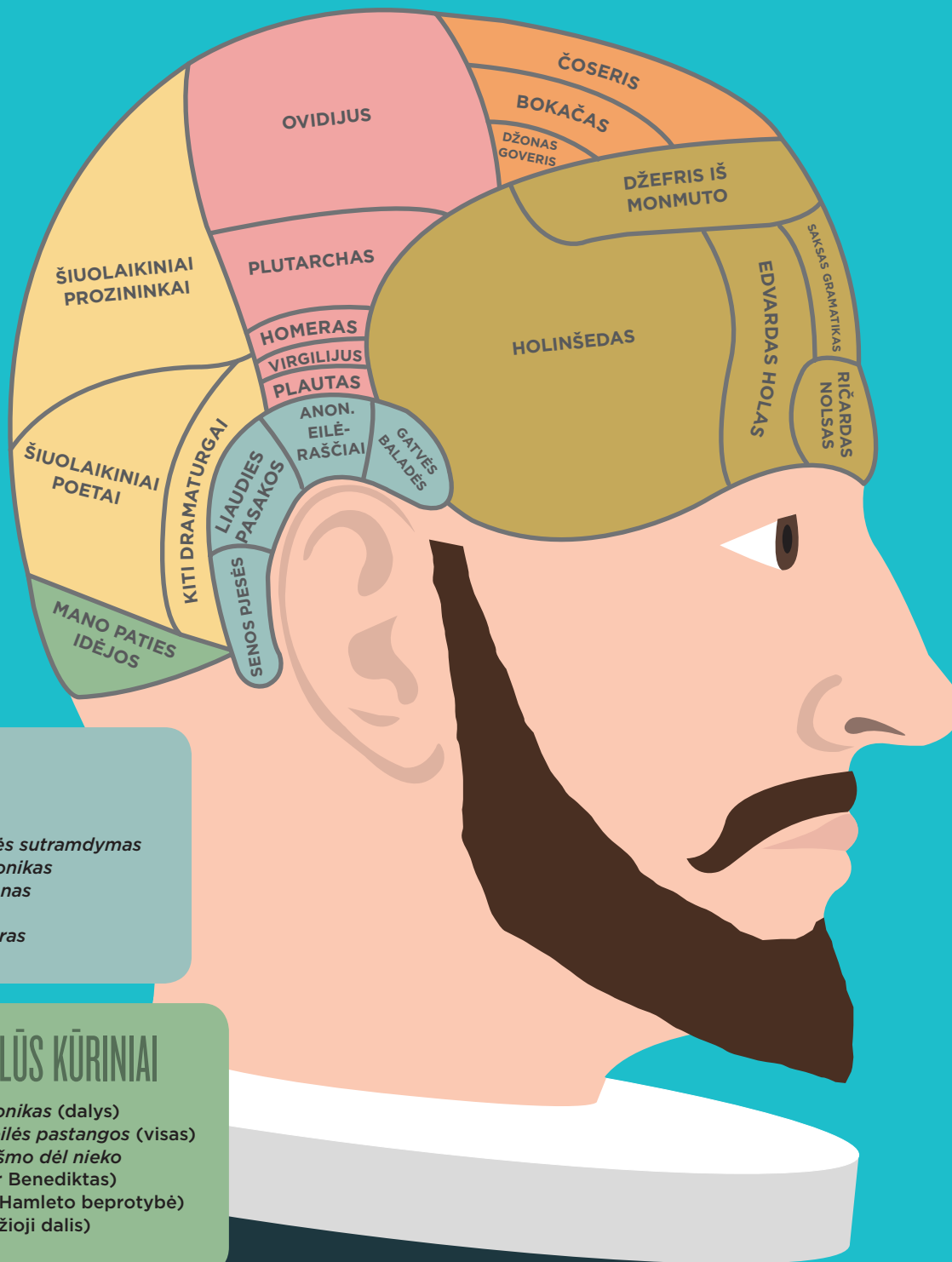
Užsispyrėlės sutramdymas
Romeo ir Džuljeta
Venecijos pirklys
Vindzoro šmaikštuolės
Daug triukšmo dėl nieko
Kaip jums patinka
Jei taip, tai šitaip
Otelas
Periklis
Žiemos pasaka

ANON

Užsispyrėlės sutramdymas
Titas Andronikas
Karalius Jonas
Hamletas
Karalius Lyras

ORIGINALŪS KŪRINIAI

Titas Andronikas (dalys)
Tuščios meilės pastangos (visas)
Daug triukšmo dėl nieko
(Beatričė ir Benediktas)
Hamletas (Hamleto beprotybė)
Audra (didžioji dalis)

ANTILOS KLASIKAI

Titas Andronikas
Venera ir Adonis
Lukrecijos pagrobimas
Klaidų komedija
Vasarvidžio nakties sapnas
Julijus Cezaris
Hamletas
Troilas ir Kresida
Otelas
Timonas Atėnietis
Karalius Lyras
Antonijus ir Kleopatra
Makbetas
Koriolanas
Cimbelinas
Audra

XIV A. MEISTRAI

Du veroniečiai
Vasarvidžio nakties sapnas
Karalius Jonas
Hamletas
Troilas ir Kresida
Viskas gerai, kas gerai baigiasi
Karalius Lyras
Periklis
Cimbelinas
Du kilmingi giminaičiai

ISTORINĖS KRONIKOS

Hamletas
Otelas
Karalius Lyras
Cimbelinas